КЫРГЫЗ-ТҮРК МАНАС УНИВЕРСИТЕТИ

КООМДУК ИЛИМДЕР ИНСТИТУТУ

ФИНАНСЫ БАГЫТЫ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА КАМСЫЗДАНДЫРУУ СЕКТОРУНУН КАПИТАЛИЗАЦИЯСЫ

(ДОКТОРДУК ДИССЕРТАЦИЯ)

Эрнис АБДЫКЕЕВ

Илимий жетекчи

Э.и.к. доц. Турусбек АСАНОВ

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	: Эрнис Абдыкеев
Университет	: Кыргыз-Түрк “Манас” Университети
Багыты	: Финансы
Иштин сыпаты	: PhD диссертациясы
Беттердин саны	: XX + 211
Бүтүрүү датасы	: 28/06/2017
Илимий жетекчиси	: Э.и.к. доц. Турусбек Асанов

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА КАМСЫЗДАНДЫРУУ ТАРМАГЫНЫН КАПИТАЛИЗАЦИЯСЫ

Финансылык институттардын арасында камсыздандыруу тармагы калктын жана чарбалык ишмердүүлүк арасында маанилүү ролду ойноп, тез өнүгүп жаткан тармактардын катарына кирет. Рыноктук экономиканын туруксуз абалынан, табигаттын күтүлбөгөн кырсыктарынан жана ар кандай техногендик кырсыктардан улам адамдар жана экономиканын агенттери жашоосун, өз мүлктөрүн жана жоопкерчиликтерин камсыздандырып келет. Ал эми камсыздандыруу компаниялары бул алынган милдеттенмелерди толугу менен аткаруу үчүн өз ишмердүүлүгүн так жүргүзүүлөрү шарт болуп, эң биринчиден жеткиликтүү капиталга жана капитализация процесстерине абдан чоң маани берүүлөрү керек.

Кыргызстандын камсыздандыруу тармагы салыштырмалуу баштапкы өнүгүү этабында болуп, нормативдик-укуктук актылар жагынан болсун, ишмердүүлүк системасы жагынан болсун, мамлекеттик көзөмөл жагынан болсун жаңыдан түптөлүп келе жаткан тармак катары саналат. Бирок ага карабастан, рыноктун потенциалына жараша, бардык жагынан дүйнөлүк күчтүү камсыздандыруу тармактарына ээ мамлекеттердин ыңгайлуу практикалык жактарын колдонууга алып, экономикалык өнүгүүгө өз салымын кошуп келүүдө.

Камсыздандыруу тармагы финансылык институт болгондуктан мамлекет тарабынан дагы өзүлөрү тараптан дагы финансылык көрсөткүчтөрүнө өтө чоң маани берилет. Камсыздандыруу уюмдары мамлекет тарабынын эң биринчиден камсыздандыруу пруденциялдык чендери жана пруденциялдык чендердин аткарылышы жөнүндө нормативдери болгон, өтүмдүүлүгү жогору активдердин жетиштүүлүк чени, капиталдын жетиштүүлүк чени жана компаниянын учурдагы төлөө жөндөмүнүн чендерин сактоолору керек. Муну менен бирге негизги ишмердүүлүгүнөн топтолгон камсыздандыруу сый акыларынан камсыздандыруу (техникалык) резервдерди түзүп, аларды туура инвестициялоолору керек. Бул иш аракеттер камсыздандыруу компанияларын, ошондой эле жалпы камсыздандыруу тармагынын өнүгүүсүнө алып келет.

Бул илимий изилдөөдө капитал жана капитализация процессинин жүргүзүлүшүнө жана анын теоретикалык-методологиясынын негизинде

Кыргызстандын камсыздандыруу тармагынын абалы жана капитализациясы изилденген. Диссертация кириш сөз, үч негизги бөлүм жана корутундудан турат.

Биринчи бөлүмдө, капитализациянын теоретикалык негиздери изилденип, капитал жана капитализация түшүнүктөрүнө ар кайсы окууга таандык белгилүү экономисттердин ой-пикирлери жана аныктамалары талкууланган. Ошондой эле капитализациянын функциялары, механизмдери, классификациялары жана алардын камсыздандыруу тармагындагы процесстери изилденген.

Экинчи бөлүмдө, Кыргызстандын камсыздандыруу тармагы, анын тарыхы жана бүгүнкү күндөгү абалы салыштырмалуу талданган. Мындан сырткары, Кыргызстандын камсыздандыруу тармагынын макроэкономикалык көрсөткүчтөрдөгү орду, капитализациясынын өзгөчөлүгү, инвестициялык портфель жана аны жайгаштыруу саясаты башка өнүккөн жана бирдей деңгээлдеги өлкөлөр менен салыштырылган жана баа берилген.

Үчүнчү бөлүмдө, капитализациянын камсыздандыруу тармагына болгон зарылчылыгы. Камсыздандыруу компанияларынын экономикалык факторлордон таасирлениши жана экономикалык өзгөрүү циклдарында камсыздандыруу компанияларынын кандай ыкмалар менен капитализация процессин эффективдүү жүргүзүү багыттары каралган. Ошондой эле Кыргызстандын камсыздандыруу тармагынын азыркы абалдагы капитализация процессинин жүргүзүлүшүнө менчик капиталдын, уставдык капиталдын жана ички рынокто калган камсыздандыруу сый акыларынын таасири, камсыздандыруу (техникалык) резервдерин топтолгон камсыздандыруу сый акыларынан эмес, башка булактан камсыздоо багыты изилденген жана аны чечүү сунуштары берилген, б.а. автор тарабынан камсыздандыруу компанияларынын эффективдүү капитализациясына оң таасирин тийгизүүчү айрым колдонуудагы нормативдик-укуктук акыталарды өзгөртүү менен менчик капиталдын жогорулатылышы, камсыздандыруу (техникалык) резервдерин жайгаштырууда мамлекеттик баалуу кагаздарга жайгаштыруу талабы уставдык капиталдан жүргүзүлүшү, жана чет өлкөгө кайра камсыздандыруу сый акылары катары накталай акча агымын кыскартуу максатында жаңы финансылык институттардын ачылышы сунушталган.

Автор, бул изилденген диссертациянын жыйынтыгында иштелип чыккан сунуштардын пайдасы тиеринен үмүт кылат.

Ачкыч сөздөр: Камсыздандыруу, кайра камсыздандыруу, камсыздандыруу сектору, капитал, капитализация, камсыздандыруу резервдери, финансылык институт.

ÖZ

Yazar : Ernis ABDIKEEV
Üniversite : Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim dalı : Maliye
Tezin niteliği : Doktora tezi
Sayfa sayısı : XX + 211
Mezuniyaet tarihi : 28/06/2017
Tez danışmanı : Doç.Dr.Turusbek ASANOV

KIRGIZİSTAN'DA SİGORTA SEKTÖRÜNÜN SERMAYELENDİRİLMESİ

Finans kuruluşları arasında, sigorta sektörü halk ve ekonomik faaliyet yürüten şirketler için önemli bir rol oynamaktadır ve en hızlı büyüyen sektörlerden biri olarak sayılır. Piyasa ekonomisindeki ekonomik dalgalanmalar, doğal afetler ve çeşitli teknolojik felaketlerden dolayı insanlar ve işletmeler kendi hayatını, mülkiyetini ve sorumluluklarının sigortasını yaparlar. Sigorta şirketleri ise, kendi yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla kendi faaliyetlerini dürüstçe gerçekleştirerek, ilk önce mevcut sermayenin yeterli olması ve onun her zaman arttırılması, yani sermayelendirilmesi çok önemlidir.

Kırgızistan'nın sigorta sektörü karşılaştırmalı olarak gelişme konusunda ilk aşamalarda olarak, gerek hukuki açıdan olsun, gerekse faaliyet sistemi açısından olsun, gerekse devlet kontrölü açısından olsun yeni yapılanmakta olan sektör olarak sayılır. Ancak, buna rağmen sektörün potansiyeline uygun olarak, dünyada güçlü sigorta sektörlerine sahip olan ülkelerin iyi yönlerini benimseyerek ülke ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Sigorta sektörü bir mali kurum olarak hem devlet tarafindan, hem de şirketin kendi tarafindan mali göstergelerine çok önem verirlir. Sigorta şirketlerini kontrol eden ilgili devlet denetim organları tarafindan ilk önce sigorta şirketlerinin yeterlilik normatifleri ve onu yerine getirme şartları olan yüksek likiditeye sahip olan aktiflerin yeterlilik oranı, sermayenin yeterlilik oranı ve mevcut ödeme gücünün yeterlilik oranlarına dikkat edilir. Bundan ziyade sigorta şirketleri biriken sigorta primlerinden sigorta (teknik) rezervlerini oluşturarak, onları doğru yönde yatırım yapmaları gerekir. Böyle faaliyetler hem sigorta şirketlerin, hem de sigorta sektörün gelişmesine yol açmaktadır.

Bu çalışmada sermaye ve sermayelendirme sürecinin gerçekleşmesi ve onun teorik ve metodolojik açıdan Kırgızistan'ın sigorta sektörünün durumu ve sermayelendirilmesi araştırılmıştır. Bu çalışma giriş, üç ana bölüm ve sonuç olarak oluşmaktadır.

Birinci bölümde, sermayelendirmenin teorik temelleri incelenerek, sermaye ve sermayelendirme terimleri ve anlamı her türlü ekonomik düçünce okulları mensuplarının kendi fikirleri incelenmiştir. Aynı şekilde sermayelendirme sürecinin fonksiyonları, mekanizmaları, sınıflandırılması ve bunların sigorta sektöründeki uygulaması incelenmiştir.

İkinci bölümde, Kırgızistan'ın sigorta sektörü, oluşma tarihi ve mevcut durumu karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca, sigorta sektörünün göstergelerinin makroekonomik göstergelerdeki konumu, sermayelendirmenin özellikleri, yatırım portföyü ve onu yerleştirme politikası diğer gelişmiş ve Kırgızistan ile aynı seviyede gelişmekte olan ülkelerin göstergeleri ile karşılaştırılmıştır ve değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, sermayelendirmenin sigorta sektörüne gerekliliği araştırılmıştır. Sigorta sektörünün ekonomi faktörlerden etkilenmesi ve ekonomik değişme devirlerinde sigorta şirketlerinin sermayelendirme süreçlerinin etkili gerçekleştirme metodları incelenmiştir. Aynı şekilde, Kırgızistan'ın sigorta sektörünün mevcut durumundaki sermayelendirme sürecine öz sermaye tutarının, ödenmiş sermaye tutarının ve iç piyasada kalan sigorta primlerinin etkisi, devlet tahvillerin satın almada sigorta (teknik) rezervleri değil başka kaynak üzerinden alınması daha etkili olacağı incelenerek tavsiyede bulunmuştur, yani yazar tarafından sigorta şirketlerinin sermayelendirilmesine olumlu etki edecek hususlar olarak: yürürlükteki ilgili olan mevzuatlara değişiklik uygulayarak sermaye artışını sağlamak; devlet tahvil ve bonoları sigorta (teknik) rezervler fonunan değil, ödenmiş öz sermaye tutarından belli bir satın alma yüzdesini belirlemek; reassürans primi niteliğinde dış ülkelere döviz akımını kısaltmak amacıyla yeni finansal kurumların açılması tavsiye edilmiştir.

Yazar, bu araştırma sonucunda sunulan tavsiyelerin Kırgızistan'ın sigorta sektörünün gelişmesine yararlı olacağından ümit vaat eder.

Anahtar kelimeler: Sigorta, reasürans, sigorta sektörü, sermaye, sermayelendirme, sigorta rezervleri, finansal kurumlar.

АБСТРАКТ

Автор : Абдыкеев Эрнис
Название ВУЗа : Кыргызско-Турецкий Университет «Манас»
Направление : Финансы
Вид диссертации : PhD диссертация
Количество страниц : XX + 211
Дата окончания : 28/06/2017
Научный руководитель : К.э.н. доц. Турусбек Асанов

КАПИТАЛИЗАЦИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Среди финансовых институтов в деятельности населения и хозяйствующих субъектов огромную роль играет страховой сектор, который входит в число быстроразвивающихся секторов экономики. В связи с экономической нестабильностью люди и субъекты экономики страхуют свою жизнь, свое имущество и свою ответственность от происшествий природного и техногенного характера. В свою очередь, для того чтобы нести полную ответственность за свои обязательства, страховые компании должны максимально четко вести свою деятельность. Они должны иметь достаточный капитал и должны уделять большое внимание процессу капитализации.

Страховая отрасль Кыргызской Республики находится относительно на начальных этапах развития. Только начинает закладываться основа, как со стороны нормативно-правовых актов, так и со стороны построения системы деятельности и государственного надзора. Но, не смотря на это, под рыночный потенциал Кыргызской Республики была адаптирована успешная практика развитых стран с продвинутым страховым сектором, что в свою очередь помогает развитию экономики.

Так как страховые компании являются финансовыми институтами, большое значение уделяется их финансовым показателям. Более того, деятельность страховых компаний строго контролируются со стороны государства. Государство же, в первую очередь, контролирует пруденциальные нормативы и их выполнение, в частности норматив достаточности высоколиквидных активов, норматив достаточности капитала и норматив текущей платежеспособности компании. Помимо этого, в обязанность страховых компаний входит создание страховых (технических) резервов от страховых премий, поступивших по основной деятельности и их правильное инвестирование. Вышеописанные действия приводят к развитию как страховой компании, так и к развитию всего страхового сектора.

В данной диссертации были исследованы понятия капитала и процесса капитализации, а также на основе теоретико-методологических аспектов был проведен анализ общего состояния страхового рынка Кыргызстана и

капитализации. Диссертация состоит из введения, трех основных глав и заключения.

В первой главе были рассмотрены теоретические основы капитализации, в частности были рассмотрены мнения и определения известных экономистов различных школ относительно понятий капитала и процесса капитализации. Также были рассмотрены функции, механизмы, классификации капитализации и был исследован процесс капитализации в страховом секторе.

Во второй главе был исследован и проведен относительный анализ страхового сектора Кыргызстана, его истории и сегодняшнего состояния. Помимо этого, был проведен сравнительный анализ с использованием показателей страхового сектора развитых стран и стран с аналогичными экономическими показателями. Также была дана оценка уровня макроэкономических показателей: капитализации, инвестиционного портфеля и политики его размещения.

В третьей главе была исследована необходимость капитализации страхового рынка. Были рассмотрены влияния разных экономических факторов и изменений экономических циклов на страховые компании и их методы, а также на эффективное проведение капитализации в такой обстановке. Более того, были изучены влияние собственного капитала, уставного капитала и страховых премий, которые остаются на внутреннем рынке страны, на процесс капитализации. В рамках диссертации было исследовано размещение страховых (технических) резервов от других источников. Автором были предложены пути увеличения собственного капитала через внесение изменений в некоторые нормативно-правовые акты по страхованию путем размещения в государственные ценные бумаги не от страхового (технического) резерва, а от уставного капитала компании. Также было предложено создание новых финансовых институтов в целях сокращения прямого оттока валюты из страны в виде перестраховочных премий.

Автор надеется, что предложенные рекомендации данного исследования будут полезными для развития страхового сектора Кыргызской Республики.

Ключевые слова: Страхование, перестрахование, страховой сектор, капитал, капитализация, страховые резервы, финансовые институты.

ABSTRACT

Author	: Ernis ABDYKEEV
University	: Kyrgyzstan-Turkey Manas University
Department	: Finance
Type of Dissertation	: PhD Thesis
Number of pages	: XX + 211
Graduation Date	: 28/06/2017
Supervisor	: Assoc/ Prof/ PhD Turusbek ASANOV

INSURANCE MARKET CAPITALIZATION OF THE KYRGYZ REPUBLIC

Among the financial institutions, the insurance sector, which is one of the fastest growing sectors of the economy, plays an important role in the activities of the population and business entities. In connection with economic instability, people and economic subjects insure their lives, their property and their responsibility against accidents of natural and man-made nature. On the other side, in order to be fully responsible for their obligations, insurance companies should conduct their activities as clearly as possible. They must have sufficient capital and should pay much attention to the capitalization process.

The insurance industry of the Kyrgyz Republic is relatively at the initial stages of development. The foundation only begins to be laid, both from the side of normative and legal acts, and from the construction of the system of activity and state supervision. However, despite this, the successful practice of developed countries with an advanced insurance sector was adapted to the market potential of the Kyrgyz Republic, which in turn helps the economy to develop.

Since insurance companies are financial institutions, great importance is paid to their financial performance. Moreover, the activities of insurance companies are strictly controlled by the government. The government, first of all, controls prudential standards and their implementation, in particular, the adequacy ratio for highly liquid assets, the capital adequacy ratio and the current solvency ratio of the company. In addition, it is the responsibility of the insurance companies to create insurance (technical) reserves from insurance premiums received for their core business and their proper investment. The above-described actions lead to the development of both the insurance company and the development of the entire insurance sector as well.

In this dissertation, the concepts of capital and the capitalization process were explored, and an analysis of the general state of the insurance market in Kyrgyzstan and capitalization was made on the basis of theoretical and methodological aspects. The thesis consists of an introduction part, three main chapters and a conclusion.

In the first chapter, the theoretical foundations of capitalization were considered, in particular, the views and definitions of well-known economists of various schools regarding the concepts of capital and the capitalization process were considered. Moreover, functions, mechanisms, capitalization classifications were examined and the process of capitalization in the insurance sector was investigated.

In the second chapter, a relative analysis of the insurance sector in Kyrgyzstan, its history and current state was conducted. In addition, a comparative analysis was carried out using the indices of the insurance sector of developed countries and countries with similar economic indicators. In addition to this, an assessment of the level of macroeconomic indicators like capitalization, the investment portfolio and the policy of its placement was made.

In the third chapter, the need to capitalize the insurance market was investigated. The impact of various economic factors and changes in economic cycles on insurance companies and their methods, as well as on efficient capitalization in such an environment were considered. Moreover, the influence of equity, authorized capital and insurance premiums, which remain in the domestic market of the country during the capitalization process, was studied. Within the framework of the thesis, the placement of insurance (technical) reserves from other sources was investigated. The author proposed ways to increase equity by introducing changes in some regulatory legal acts on insurance by placing in government securities not from an insurance (technical) reserve, but from the authorized capital of the company. It was also proposed to create new financial institutions in order to reduce direct outflow of currency from the country in the form of reinsurance premiums.

The author hopes that the proposed recommendations of this research will be useful for the development of the insurance sector of the Kyrgyz Republic.

Keywords: Insurance, reinsurance, insurance sector, capital, capitalization, insurance reserves, financial institutions.